

ДЕТСКА ГРАДИНА „СЛЪНЦЕ“

гр. Каменица, ул. „Добревек“ №8, ул. „Елин Пелин“ №2 тел: 0897 099 814, Е-mail: info-200351@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ:
СЛАВИНА ТОШЕВА
Директор ДГ „Слънце“ – Каменица
Заповед № РД – 01 - 76/ 27.09.2024 г.

МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ДЕТСКА ГРАДИНА „СЛЪНЦЕ“

ВЪВЕДЕНИЕ И ЦЕЛ НА НАСТОЯЩИЯ ДОКУМЕНТ

Настоящият документ е изготвен на база Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на училищното и предучилищното образование, утвърден със Заповед на Министъра на науката и образованието, който е разработен от работна група в МОН с участието на представители на Министерството на труда и социалната политика, Агенция за социално подпомагане, Държавна агенция за закрила на детето, Национална мрежа за децата, фондация Асоциация Анимус и УНИЦЕФ – България.

Документът има за цел да очертае рамката на елинен механизъм за противодействие на тормоза, които да подпомогне детските градини в техните усилия за справяне с това явление с цел създаване на сигурна образователна среда.

Въвеждането на общ механизъм за противодействие на тормоза се налага от разбирането, че реален напредък в справянето с насилието може да бъде постигнат само в резултат на прилагането на последователна и целенасочена политика, която да сподели и следва от цялата общност в детската градина и се подкрепя от всички отговорни институции. Подобна политика е необходимо да включва мерки и дейности за превенции и намеса, както и разписани механизми, отговорности за действие в ситуации на насилие. Тези елементи са подробно разглеждани в настоящия документ.

ДЕТСКА ГРАДИНА „СЪЛЪНЦЕ“

гр. Камено, ул. „Царевец“ №8, ул. „Един Целин“ №2 тел: 0897 099 814, Е-mail: info-200351@edu.mon.bg

Документът се състои от две основни части – алгоритъм за прилагането му и приложения. В първата част се разясняват понятия „насилие“ и „тормоз“, видовете поведение, които те включват, както и белезите по които те да бъдат разпознати. Тази част е информативна и с нея трябва да бъдат запознати всички служители в детската градина.

Във втората част на документа се разглеждат задължителните елементи на политиката на детската градина за противодействие на тормоза. В тази част се разясняват дейностите по превенция и интервенция (реакция), които се осъществяват на равнище детска градина и на равнище група, включването на родителите като неизменен участник в процеса на превенция и на интервенция, както и се очертават основните ресурси, които детската градина и съответно Министерството на образованието и науката трябва да осигурят, за да може ефективно да се противодейства на насилието.

Приложената към основния документ дават практически насоки за това как да се провежда оценката, как да се осъществяват дейностите на ниво група, как да се подаде сигнал към други служби или услуги при възникване на по – сериозни ситуации с оглед на причинената вреда и последиците на живота и здравето на децата.

Алгоритъмът за прилагане на механизма разписва конкретни задачи и съответните срокове с оглед на реализирането на дейностите по настоящия механизъм.

1. ИЗМЕРЕНИЙТА НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Какво е насилие? В България в официална употреба е дефиницията на понятието „насилие“, дадена в параграф 1, т.1 – 5 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето. Две от определените имат пряка връзка с насилието от деца върху деца, което е обект на настоящия механизъм.

Физическо насилие „са всички действия на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето“.

Психическо насилие „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда“.

Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на СЗО е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото“.

Пренебрегване с неуспехът на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, за да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

ДЕТСКА ГРАДИНА „СЪБНЩЕ“

гр. Камено, ул. „Ларсен“ №8, ул. „Елин Целин“ №2 тел: 0897 099 814, Е-mail: info-200351@edu.mon.bg

Насилието може да бъде от възрастен към дете и от дете към възрастен.

Какво е тормоз?

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най-неуловимите форми на агресивно поведение и насилие. Но не всеки акт на насилие е тормоз. Тормозът между връстници е групов феномен. Случаите на тормоз се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни. Професор д-р Дан Олвеус определя тормоза като „повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече деца, когато някой умишлено причинява или опитва да причини травма или дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин“.

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е много сериозно, оставящо траматични следи действие, защото тормозеният не може да се защити със собствени усилия. Тормозът не спира от само себе си, без външна намеса.

Ключови в разбирането на тормоза са следните характеристики на това поведение:

1. Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
2. Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унижи или изолира от социалния живот;
3. Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Тормозът обхваща много широк спектър от поведения: преки нападения (удряне, заплаха или принуда, дразнене, подигравка, наричане с обидни прякори, сексуални забележки, откраждане или повреждане на лични вещи) или непреки (например разпространяване на слухове или насърчаване на другите да отхвърлят или изключат някого от приятелската среда). Провивите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

Физически тормоз – например, блъскане, щипане, разрушаване удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз – словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскръбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Включва подигравки, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психически тормоз – например, подмъкване, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприетелско следене;

Социален тормоз – например, избуяване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране;

ДЕТСКА ГРАДИНА „СЪЛЪНЦЕ“

гр. Камено, ул. „Ларсенев“ №8, ул. „Един Пейнт“ №2 тел: 0897 099 814, Е-mail: info-200351@edu.mon.bg

Сексуален тормоз – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до нахвърляване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, детрадираща (принизяваща), унизираща или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани притоци или имена, коментари за външността на някой и подправки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

„Кибер насилие“ и „Кибер тормоз“ - насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства.

Тормозът може да се случва както във физическата среда, така и във виртуалната среда (кибертормоз). Бурното развитие на електронните комуникации през последните години доведе до нарастване на проявите на насилие, които се извършват чрез интернет или мобилен телефон. Тук спада разпространяването на: - обидни, заплашителни и подлитвателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронните средства за комуникация или в социалните мрежи; разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават; снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис в интернет или по други канали без негово съгласие, кражба на самоличност, разпространение на слухове в социалните мрежи др. Един от признаците, че дете може би е жертва на кибертормоз, е рязката смяна на настроението и поведението му при използване на интернет или при получаване на обаждане по мобилен телефон – например детето става мъчително и боззливо. Конкретни примери, както и разграничаването на нивата на различните форми на тормоз с оглед причиняване на различна по степен вреда, са представени в Таблица 1. Класификация на формите на тормоз и предприемане на съответни действия.

Физическият тормоз е формата, която възрастите най-често забелязват и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към нея.

Психическият и социалният тормоз по-трудно могат да бъдат установени, тъй като те не са така видими, а и децата, от своя страна, нямат нагласата да споделят с възрастите за своите преживявания. В много случаи социалният и психическият тормоз, като обидните думи и притоци, социалното изолитране и други се подценяват и считат за нормална част от процеса на социализация и изравняване на децата. Тормозът, независимо от това как се упражнява, е деструктивен и опасен вид насилие. Следователно усилията за справяне с насилието от деца над деца в детската градина трябва да бъдат насочени към всички проявления на това явление, а не само към неговите физически форми.

Разпознаването на **физическото насилие** включва следните физически и поведенчески показатели:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или обржкани обяснения за травмите, включително едноосрични отговори;
- безпокойство и крайности в поведението - от агресивност до пасивност;

ДЕТСКА ГРАДИНА „СТЪНЦЕ“

гр. Камено, ул. „Лавреви“ №8, ул. „Елгин Пелин“ №2 тел: 0897 099 814, Е-mail: info-200351@edu.mon.bg

- лоша представа за себе си
- децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;

Разпознаването на **психическото насилие** включва следните физически и поведенчески показатели:

- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;
- апресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
- бягане и кривене;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в детската градина, ниска самооценка;
- психосоматични симптоми.

Разпознаване на **сексуалното насилие** включва както изброената по-горе симптоматика, така и различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголяване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възрастова група деца).

ПОЛИТИКА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Основен принцип при изграждането на политика за противодействие на тормоза в детската градина е прилагането на цялостен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна среда.

За да се изгради защитната мрежа е необходимо да се поставят ясни граници, да се формират ценности, да се създадат правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз в детската градина.

Основните въпроси, които трябва да намерят отговори тук, са: Има ли правила и решения във връзка с всяка една проява на тормоз, дефинирана в текста по-горе? Има ли система за превенция? Създадени ли са условия за превантивна работа с групата? Включени ли са децата в образователни дейности, семинари, работилници, които да ги запознаят с различните форми на тормоз и насилие, да възпитават уважение и толерантност към различията, да развиват чувствителност към границите на другия, стика на взаимоотношенията, кое поведение е приемливо и кое – не, как да се реагира на неприемливо поведение и др.? Има ли система за интервенция? Познават ли децата и родителите възможностите за реагиране, ако все пак има изградена някаква система за защита?

Използват ли децата, родителите и учителите тази система? Получават ли децата помощ, когато я поискат и каква? Имат ли капацитет учителите, и родителите да реагират на различните форми на тормоз? От какъв вид допълнителна подкрепа имат нужда, за да могат да участват ефективно и да се спре с безразличията? От какъв вид сътрудничество и помощ с други, външни за детската градина служби, организации или институции, има нужда? Кои са те и как могат да бъдат привлечени?

Отговорите на тези въпроси, от една страна, дават информация за това какво е субективното мнение на всички заинтересовани лица, а от друга страна, служат за създаването на реална картина на ситуацията в детската градина. Причините за насилието са много и

ДЕТСКА ГРАДИНА „СЪБНЦЕ“

гр. Камено, ул. „Царевец“ №8, ул. „Елин Пелин“ №2 тел: 0897 099 814, Е-mail: info-200351@edu.mon.bg

комплексни и детската градина трудно би могло да повлияе на всички. То може обаче успешно да намали тези фактори, които са свързани със средата в детската градина и които допринасят за проявата на агресия и за утвърждаване на агресивни модели на поведение, чрез:

- Системни усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията;
- Подобряване на физическата среда в детската градина (с фокус върху групите), която не съдържа предпоставка за изява на агресивното поведение и в същото време създава условия за формирането на групата като общност;
- Следване на последователни стъпки за подкрепа и разбирание на последиците от насилието и за справяне с неприемливото поведение на децата, които не наблягат на наказанието.

ПОЛИТИКА НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА, КОЯТО СЕ РЕАЛИЗИРА НА РАВНИЩЕ ДЕТСКАТА ГРАДИНА И НА РАВНИЩЕ ГРУПА, КАТО НА ВСЯКО ЕДНО ОТ ТЕЗИ РАВНИЩА СЕ ОСЪЩЕСТВЯВАТ ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ (РЕАКЦИЯ).

Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенцията поставя приоритет върху дейности на равнище група, например създаване на правила на отношения в групата, морално възстановяване на шета, тематични дискусии. Дискусията са възможност в групата да се поставят за обсъждане въпроси, които възбуждат или смущават децата, като по този начин се създава пространство за отработване на агресията чрез говорене, разиграване на ситуации, тяхното обсъждане и съответно осмисляне.

Интервенциите включват действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въввлечено пряко или косвено в ситуацията, и се прилагат принципите на най-добрия интерес на детето. В по-голямата си част интервенциите включват отговора на детската градина при възникнали ситуации на тормоз.

РАЗРАБОТВАНЕ И ВЪВЕЖДАНЕ НА СИСТЕМА ЗА ПРЕДОТВРЪГВАНЕ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

1. ДЕЙНОСТИ НА РАВНИЩЕ ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Превенцията на равнище детската градина включва оценка на проблема, създаване на координационен съвет, изготвяне на план за противодействие на тормоз и насилието и създаване на единни правила.

Оценка на проблема Оценката и анализирането на проблема е първата стъпка към неговото решаване. Оценката на проблема изисква да се даде отговор на следните въпроси: Осъзнава ли се проблемът и какво се знае за него? Кои видове и какви форми на

ДЕТСКА ГРАДИНА „СЪБНЦЕ“

гр. Камено, ул. „Ларсенев“ №8, ул. „Един Целин“ №2 тел: 0897 099 814, E-mail: info-200351@edu.mon.bg

тормоз има в детската градина? Колко често те се проявяват? Къде са местата, на които най-често се случват? Кои са участниците? Как се е реагирало до момента? Какво следва да се предприеме, за да бъде реакцията ефективна? Оценка следва да се извършва в началото и в края на учебната година. Тя се организира от ръководство. За целта могат да се използват редица инструменти, като специални въпросници, дискусии с участие на цялата общност, фокус групи с деца, учители и родители и др. Резултатите от оценката и нагичието на проблем се обсъждат на педагогически съвет с участието и на непедагогическия персонал, а в подходящ формат – и с родителите и децата.

Създаване на координационен съвет Във детската градина следва да се създаде координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза. Съветът включва: старши учители, заместник-директор, психолог и при нужда и родители.

Изготвяне на план за съответната учебна година за превенция и интервенция на насилието и тормоз На базата на извършената оценка в началото на всяка учебна година координационният съвет изготвя план за съответната учебна година за противодействие на тормоза в срок до 01.10.. Този план съдържа описание на всички дейности по превенция и интервенция на равнище група и детска градина и е индивидуален за всяка детска градина с оглед на потребностите, вследствие от оценката в началото и в края на годината. Той е със срок една учебна година и се ревизира и актуализира всяка учебна година.

Създаване на единни правила Създаването на единни правила неизменна част от превантивните дейности, които се предприемат на равнище детска градина. Този процес се свързва със следните дейности:

1. формулиране на предложения от всяка група за правила на поведение и ценности;
2. обобщаване на всички предложения за правила на поведение и ценности, направени от групите и формулиране на общи ценности и правила, които да бъдат част от политиката на детската градина.
3. договаряне на единен механизъм, включително разписани ясни отговорности, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие;
4. разработване на предложения за промени в Правилника за дейността на детската градина и обсъждането им с общността;
5. приемане на съгласуваните промени;
6. прилагане на програми за развитие на личните и социалните умения на децата;
7. ясно разпределение на конкретни отговорности на всички възрастни в детската градина;
8. използване на подхода за работа с възрастни (resett education), които трябва да станат естествените помощници при реализирането на всички видове интервенции както по отношение на децата, които са обект на тормоз, така и по отношение на децата, които упражняват насилие;
9. повишаване квалификацията на учителите за работа с програмите, включително реализиране на специализирани обучения за определени категории от работещите в детската градина за справяне с критични ситуации и други;
10. разработване на мерки за привличане на родителите;

ДЕТСКА ГРАДИНА „СЪТЪЩЕ“

гр. Камено, ул. „Царевец“ №8, ул. „Елин Пелин“ №2 тел: 0897 099 814, Е-май: info-200351@edu.mon.bg

- 11. разработване на процедури и механизми за осигуряване на непрекъснато съгласуване на интересите и потребностите на отделните групи, съставляващи общността в детската градина;
- 12. информирание и актуализиране на информацията за наличните ресурси в общността – съществувателни услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза в детската градина;
- 13. осигуряване на реални партньорства с външни на детската градина служби, организации и специалисти;
- 14. насочване към здравни и социални услуги за децата и техните семейства.

ТАБЛИЦА 1. КЛАСИФИКАЦИЯ НА ФОРМИТЕ НА ТОРМОЗ И НАСИЛИЕ И ПРЕДПРИЕМАНЕ НА СЪОТВЕТНИ ДЕЙСТВИЯ

ПЪРВО НИВО –
НИСКО НАРУШАВАНЕ НА ПРАВИЛАТА:

НИВО НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ	ОТГОВОР НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА	ДОКУМЕНТИРАНЕ	ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ
Форми на физически тормоз са например: леко удране, бутане, шипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване на нечий собственост Форми на вербален тормоз са например: подмятане, поддиравки, унижение, заплахи, обиди, нецензурни/неприлични коментари; Форми на психически тормоз са например: омаловажаване, клокарене, обиждане, осмиване; Форми на социален тормоз са например: подмятане на коментари, поддирване, изключване от групи или съвместни дейности, фаворитизация/предпочитания,	На първо ниво, по правило, действията се предприемат автономно от учителите на групата, заедно с родителите, като се предприема педагогическа работа – индивидуално, за група деца или за цялата група. При наличие на щети от материален характер – те се възстановяват. По изключение, ако насилственото поведение се прояви, педагогическата работа не дава резултат, последствията са по – сериозни, ако се касае за насилие от страна на група към индивид или ако едно и също дете бива тормозено нееднократно в ситуации,	Ситуациите от първо ниво не се регистрират в дневника.	1. Верифициране на подозрение или откриване на ситуация на тормоз – подробно информирание за случилото се от всички участници. 2. Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници. 3. Уведомяване на родители 4. Консултации – предприемане на индивидуални разговори с участниците. 5. Мерки и действия от страна на учителите и помощник

ДЕТСКА ГРАДИНА „СЪЛЪНЦЕ“

гр. Камено, ул. „Паревел“ №8, ул. „Един Пелин“ №2 тел: 0897 099 814, Е-mail: info-200351@edu.mon.bg

базирани на различие, разпространяване на слухове. Форми на сексуален тормоз са например: показване на неприлични жестове и действия, вербален тормоз със сексуално съдържание, разпространяване на истории и изображения със сексуален подтекст. Форми на кибертормоз: обидни обаждания и изпращане на обидни съобщения (SMS, MMS, съобщения в социалните мрежи и др.)	класифицирани като първо ниво, тогава следва да се предприемат действия, предписани за ситуацията от нива две или три.		възпитателите на групите – намиране на решения, които удовлетворяват страните и служат за пример на наблюдателите. 6. Мониторинг на предприетите мерки и действия
---	--	--	--

ВТОРО НИВО – ПОВТАРЯНЕ НА ЕДНИ И СЪЩИ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВИЛАТА ИЛИ С ПО – СЕРИОЗНИ ПОСЛЕДИЦИ:

НИВО НА НАСИЛНИЕ И ТОРМОЗ	ОТГОВОР НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА	ДОКУМЕНТИРАНЕ	ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ
Форми на физически тормоз са например: шамаросване, удране, стъпкване или късане на дрехи, ритане, обграждане, плосене, отнемане и разрушаване на нечия собственост, дърпане на нечий стол изпод него, дърпане на уши или коса. Форми на вербален тормоз са например: подигравки, отправени пред целия клас или група, публично унижение, обиди; Форми на психически тормоз са например: изнудване, запугаване;	На второ ниво по правило, действията се предприемат от учителите на групата заедно с психолог, представител на координационния съвет и директор и задължително родителите. Ако присъствието на родител не е в най – добрия интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил процедурата, директорът следва да се обърне към отдела за закрила на детето. Координационният съвет прави оценка на риска и се инициира индивидуална работа по случай.	Ситуацията на тормоз може да се запише в дневника като тормоз и се предприема работа по случай. Възстановяване на щети при наличие на такива	1. Верифициране на подозрение или откриване на ситуация на тормоз 2. Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници 3. Уведомяване на родител 4. Консултации 5. Мерки и действия – работа на координационния съвет: анализ на ситуацията от регистъра и предприемане на индивидуална работа по случай с дете в риск

ДЕТСКА ГРАДИНА „СЪЛЪНЦЕ“

гр. Камено, ул. „Ларсен“ №8, ул. „Елгин Песни“ №2 тел: 0897 099 814, Е-мэйл: info-200351@edu.mon.bg

Форми на социален тормоз са например: интригантстване, разпространяване на слухове, публично отхвърляне и игнориране, неспиремане, манипулиране и използване; Форми на сексуален тормоз: сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и сваляне на дрехи, подтикване или принуждаване към сексуални действия, заснемане в сексуални пози. Форми на кибертормоз: непокисано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, заснемане без разрешение.			от тормоз и записване на индивидуална програма 6. Мониторинг на предприетите мерки и действия. Несправедлива наказание, забрана за общуване, отхвърляне и манипулация.
--	--	--	---

ТРЕТО НИВО – ЗЛОУПОТРЕБА СЪС СИЛА, КАКТО И ПРИ ЕКСТРЕМНИ СИТУАЦИИ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВА ОПАСНОСТ ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО ИЛИ ЗА ТЕЛЕСНИЯ ИНТЕГРИТЕТ, ЗА КОЙТО И ДА Е ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В СИТУАЦИЯТА:

НИВО НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ	ОТГОВОР НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА	ДОКУМЕНТИРАНЕ	ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ
· Форми на физически тормоз са например: сбиване, задушаване, събаряне, причиняване на изгаряния и други наранявания, намушкване с остър предмет, провесаане от прозорец	На трето ниво, по правило, уведомяването на органите на полицията става незабавно от служител на детската градина, идентифицирал тормоза.	Ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в Дневник за случаи на тормоз, като по тях се предприема интензивна	1. Верифициране на подозрение или откриване на ситуация на тормоз и незабавно уведомяване на органите на полицията

ДЕТСКА ГРАДИНА „СЪБНЦЕ“

гр. Камено, ул. „Ларсен“ №8, ул. „Елзи Пелин“ №2 тел: 0897 099 814, Е-mail: info-200351@edu.mon.bg

или високо място, лишаване от храна, излагане на ниски или високи температури и заплашване с оръжие. • Форми на вербален тормоз са например: закани, заплахи, обиди, кълвети, които накарват сериозно достойнството, публично унижение и др.; • Форми на психически тормоз са например: сплашване, изнудване със сериозни заплахи, насилствено отнемане на пари и вещи, ограничаване на движението, склоняване за употреба на наркотични и други психотропни вещества, включване в деструктивни групи и организации. • Форми на социален тормоз са например: заплахи изолация, групово измъчване на индивид или група и организиране на затворени групи (банди), последиците от които нараняват други. • Форми на сексуален тормоз са например: съблазняване от друго дете или възрастен, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия, блудство, изнасилване, кръвосмешение. • Форми на кибертормоз са например: повторно действие на	Действията на ниво детска градина се предприемат от директор заедно с координационния съвет със задължителното участие на родители и компетентни власти, организации и услуги (центрове за социална работа, здравни центрове, отдел закрила на детето, полиция и др.). Ако присъствието на родителя не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил процедурата, директорът следва да информира центъра за социална работа, отделите за закрила на детето и/или полицията. Отговорът на детската градина може да включва насочване към местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и полицията, и община по силата на координационния механизъм.	работа по случай, включваща всички участници, правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се иницират процедури в съответствие със закона. Ако друга организация или услуга е привлечена в работата с детето, ДГ/училището установява връзка с тези организации или услуги и хармонизира дейностите. Съставяне на протокол за тормоз и възстановяване на щетата.	2. Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участниците. 3. Уведомяване на родителя. 4. Консултации- предприемане на индивидуални разговори с участниците. 5. Мерки и действия от страна на координационния съвет, интензивна работа по случай, информиране и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора. 6. Мониторинг на предприетите мерки и действия.
---	--	--	---

ДЕТСКА ГРАДИНА „СЪЛЪНЦЕ“

гр. Камено, ул. „Царевец“ №8, ул. „Елгин Песин“ №2 тел: 0897 099 814, Е-mail: info-200351@edu.mon.bg

непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видеозаписи, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, заснемане без разрешение, заснемане на сцени на насилие, разпространение на записи и снимки на детска порнография.			
--	--	--	--

Насочване на случаи към външни служби

При идентифициране на ситуации на тормоз, следва незабавно да се уведомят органите за закрила на детето: ОЗД и/или полиция. Уведомяването е задължение на всеки гражданин по силата на Закона за закрила на детето (ЗЗД), следователно сигнал до отдел „Закрила на детето“ и/или Районно управление „Полиция“ трябва да подаде гражданинът или служителът на детската градина/училището, идентифицирал тормоза. Това може да бъде учител, възпитател, педагогически съветник, директор, психолог, служител от непедагогическия персонал, както и координационният съвет като колективен орган.

Уведомените институции започват проверка на сигнала по реда на координационния механизъм за взаимодействие при работа в случай на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция. Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случай на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция, който е приет и функционира от 2010 г., е публикуван на страницата на Държавната агенция за закрила на детето. Основната цел на Координационния механизъм е да бъдат обединени ресурсите и усилията на професионалистите и органите за закрила за осигуряване на ефективна система за взаимодействие при работа в случай на деца, жертви на насилие или в риск от насилие.

2. ДЕЙНОСТИ НА РАВНИЩЕ ГРУПА

Превенцията на равнище група включва приоритетно обучителни дейности и работа с групата от деца. Обучителни дейности, в които водеща роля имат учителите на групата. За работата на равнище група следва да се прилагат всички форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит, като се използват възможностите на различните направления, различни извън групови и извънучилищни дейности.

Необходимо е да се извеждат теми от учебното съдържание, които може да се използват за работа и анализ по проблема насилие, свързани с правата на децата, ценностите, социалните роли, функционирането на групите и институциите и т.н.

ДЕТСКА ГРАДИНА „СЪЛЪНЦЕ“

гр. Камено, ул. „Царевец“ №8, ул. „Един Пелин“ №2 тел: 0897 099 814, Е-mail: info-200351@cdg.mon.bg

Целта е да се създаде пространство, в което се говори открито за тормоза и се работи за формирането у децата на чувство за емпатия и отговорно поведение.

Настоящия механизъм влиза в сила от 27.09.2024 г. и е утвърден със заповед на директора № РД – 01 -76/27.09.2024